

Abonamente:

IN RUSIA

Pe 3 luni: . . . 4 Ruble

IN ALTE ȚĂRI:

Pe trei luni: . . . 10 Lei

ARDEALUL

(TRANSILVANIA)

Gazetă națională. Iese odată pe săptămână.

Redactor: Dr. ONISIFOR GHIBU

Redacția și Administrația, Chișinău. Alexandrovcaia-u, Passaj.

PLATA

PENTRU RECLAME

după

INVOCALĂ

DOUĂ AUTONOMII

Acum când, mulțămită hotărârii congresului ostașilor moldoveni, Basarabia a ajuns să-și vadă împlinit visul ei de un veac, pe dinaintea ochilor noștri sufletești trec toate suferințele și toate luptele, pe cari le-am dat și noi în Transilvania, pentru dobândirea autonomiei țării noastre.

Când au venit Ungurii în Europa, înainte de aceasta cu mai bine de o mie de ani, noi ne aveam țărișoarele noastre, cu voievozi români. Infrânți de sălbătăcia ungurească, noi ne-am pierdut țara și drepturile. De atunci și până astăzi nici o clipă noi n'am încetat de a lupta pentru a ne dobândi îndărăt slobozenia pierdută. Dar, vai, lupta noastră a fost zadarnică. N'au ajutat nici revoluțiile pe cari le-am făcut din când în când, n'a ajutat nici suferința de o mie de ani. Ungurii au rămas tari și neînduplecați. Luptele noastre frumoase, date în cei din urmă patruzeci de ani, în Duma țării, pentru dobândirea autonomiei Transilvaniei, au fost luate chiar în batjocură de dușmanii noștri. De un astfel de lucru nici nu voiau să audă!

Totuș frunțașii noștri mai credeau, că va veni vremea, când Ungurii vor fi siliți să ne dea autonomia. La începutul bătăliei, în anul 1914, când Austria era bătută de Ruși și de Sârbi, și când Ungurii erau cum nu se poate mai strâmtorați, unii Români, credeau că, în sfârșit Ungurii, acum și de teama României, ne vor da autonomia. Dar și această nădejde a fost zadarnică. Abia atunci am înțeles noi, că *autonomiile nu se cer, ci se iau*. Dar noi n'o puteam lua, fiindcă n'aveam o oaste națională, care să-și arunce sabia în cumpăna hotărârii. Iar fără oaste — nimic nu se poate face. Când, în sfârșit, ne-am dat seamă de aceasta, ne-

am întors cătră țara noastră mamă, cătră România, și ne-am pus soarta în mâinile ei. Falnica oaste românească avea să ne dea ea, nu numai ceea ce de o mie de ani am tot cerut dela Unguri, dar să ne dea totul, rupându-ne cu desăvârșire dela sînul otrăvit al Ungariei. Și dacă în trecut n'am putut avea o oaste națională românească în Transilvania, suntem mîngăiați că avem cel puțin acum o astfel de oaste în România și în Franța. Voluntarii transilvăneni plecați din Rusia pe frontul românesc, și cei din America plecați pe frontul francez — vor face ei acum, ceea ce înainte nu s'a putut face. Regimentele ardelenesti din România și din Franța, sunt cea dintâi oaste națională a noastră. Umăr la umăr cu oastea din România, ea va ști să biruiască, luînd ce ni se cuvine. Cu toate că pentru moment starea întovărășitilor e deosebit de grea, din pricina Rușilor, păstrăm neclintită nădejdea, că Dumnezeu va ajuta acestor oști să-și împlinească datoria lor sfîntă de a dezrobi Ardealul de sub mîna apăsătorilor noștri.

Precum oastea națională moldovenească a făurit *autonomia Basarabiei*, așa nădăjdum că și oastea națională ardelenescă, mîna mîna cu cea românească, va făuri autonomia Transilvaniei, — dar nu sub scutul austro-unguresc, ci sub al României, care s'a jertfit pe sine pentru noi. Vom fi atunci o țară fericită, la sânul dulce și cald al mamei noastre, pe care o vom iubi cu atît mai mult, cu cît și-a pus în primejdie însași viața sa pentru ca să ne mîntuiască pe noi.

Gazetele rusești din Basarabia au scris zilele din urmă că România s'a împăcat cu Germania și a pornit războiul împotriva Rusiei. **Nimic nu e adevărat din toate aceste vorbe.**

Voluntarii (dobrovoletși) ardeleni și bucovineni la Iași, după facerea jurămîntului. Regele Ferdinand, încunjurat de mai marii țării și ai oștirii, stă de vorbă cu voinicii, cari s'au hotărît să-și pule viața, sub steagurile naționale, pentru România Mare.

ROMÂNIA VITEAZĂ

Intr'o mare gazetă din Londra, cu numele *Daily Cronicle*, învățatul scriitor Robert de Fliers, care a fost pe frontul nostru din Moldova, vorbește astfel despre noi: „România a pășit în acest războiu cu adevărată dragoste pentru cauza cea mare. Ea a dorit biruința dreptății împotriva asupritorilor. Idealul ei național se îndreptă, fără îndoială, spre Transilvania, dar ea avea și o țintă mai largă, aceea urmărită de Franța și Anglia. Acum închipuiți-vă greutatea ce s'au grămădit asupra acestei țărișoare. Granița ei de 1400 kilometri era tot așa de mare cît frontul rusesc și trebuia să fie apărată de o oștire numai de 600,000 de oameni. Acești oșteni au fost coplesiiți de grozave încercări și au fost nevoiți să se retragă în timpul unei ierni aspre. Suferințele lor au fost fără margini. La nenorocita stare ostășească s'au adăugat bolile și foamea. Lipsa de hrană, pricinuită de greutatea transportului a fost iarăș pricină de moarte. Am văzut oameni morți pe marginea drumurilor, în șanțuri, în gări, în căruțele bejenarilor.

Dacă ai fi spus, că acești oameni, a doua zi după căderea Bucureștilor, vor înfrînge armata lui Mackensen, ai fi fost luat în rîs. Și cu toate acestea minunea s'a întîmplat. Așa a fost. **Armata reînviată a României, a scăpat de înfrîngere frontul rusesc**“.

ARDEALUL

*Ardealule, tu plîngi, suspini,
Ardeal bogat în aur,
Pe frunte porți cununi de spini,
Ți-om da cununi de laur.*

*Ți poartă doina peste văi
Dureră ei amară,
Noi vom schimba suspinul ei
În cântec de fanfară.*

*Au îngropat lumina ta
În noaptea de păcate,
Dar noi pe tron ți-om înălța
Prea sînta Libertate.*

*Și te vom boteza cu foc.
Te vom stropi cu sânge,
Tu, țară fără de noroc,
Dar nu plînge, nu plînge!...*

I. U. Soricu

Români, în aste zile de aspră încercare
Țiți în credința voastră statornici, neclintii;
În luptă se cunoaște poporul ce e mare:
De foc nu vă feriți!

Din cîrtoica de poezii „Doine din zile de luptă” ieșită de curînd la Iași.

PLÂNGERE DE PESTE NISTRU

În congresul soldaților moldoveni, și a ridicat glasul și soldatul Toma Jalbă, care în numele Moldovenilor de peste Nistru a spus aceste vorbe adânci frumoase și mișcătoare până la lacrimi: „Și așa fraților, din cuvintele D-Voastră cari le-am auzit, eu văd că toți aicea v'ați hotărît să vă luați ceea ce vi se cuvine — drepturi și autonomie. Fiii neamului moldovenesc au sărit, ca șoimii de prin munți, să scape scumpa noastră Basarabie din mîna vrășmașilor, precum scoate ciobanul oaia din gura lupului.

Dar eu acum vă întreb pe D-Voastră fraților: Frații noștri și neamurile noastre, — cari suntem moldoveni dintr'un sânge — cui ne lăsați pe noi Moldovenii cei ce suntem rupți din coasta Basarabiei și trăim pe celălalt mal al Nistrului? Noi rămănem ca șoarecii în dinții motocului. Fraților, nu ne lăsați, nu ne uitați! Iar dacă ne veți uita, noi vom săpa malul Nistrului și vom îndrepta apa pe dincolo de pămîntul nostru, căci mai bine să-și schimbe rîul mersul, decît să rămănem noi, Moldovenii depărtați unii de alții. (Bătăi din palme asurzitoare și strigăte: nu vă vom uita; veniți cu noi!)

Din mijlocul adunării, se ridică atunci un soldat basarabean și adânc mișcat răspunde: „Când am auzit glăsuirea fratelui nostru moldovan de peste Nistru, mie mi s'a părut, că aud boetul mamei, care

și-a pierdut copiii, doinele de care plâng văile și munții în tot pământul românesc, toată deznădejdea și tănguirea neamului nostru.

„Nu ne lăsați — strigă frațele nostru — eu socot, că și pietrele dacă ar auzi, s'ar umplea de jale. Nu vă lăsați fraților! Veniți în brațele noastre! Nistrul hotarnic îl vom săpa împreună și-i vom îndrepta apa pe dincolo, pentru ca nimic să nu ne mai despărteze” (Bătăi din palme asurzitoare).

Această întâmplare duioasă, va rămânea pentru totdeauna în istoria neamului, ca o dovadă vrednică de pomenirea și lauda urmașilor. Ea este o mărturie minunată, despre aprinsa dragoste de neam a iubitorilor noștri frați de peste Nistru, cari deși lipsiți de orice viață națională, n'au încetat de a se simți Români,

Cu lacrimi de bucurie am ascultat cuvintele adânci ale lui Toma Jalbă, cari vor trece din neam în neam, ca o Evanghelie sfântă a fraților noștri de peste Nistru.

Românii din America

Doamne, în câte părți sunt împrăștiati Români noștri!

Așa ne-am zis zilele acestea, când am auzit vorbele fratelui nostru Toma Jalbă de peste Nistru, și când am primit gazeta „Libertatea” a Românilor din America. Iată răsărind din toate părțile frații noștri uitați! Peste Nistru se zice că ar fi la un milion de Moldoveni, și încă Moldoveni cu simțire, iar în America sunt la un sfert de milion de Ardeleni, partea cea mai mare bărbați în floarea vârstei. Cine ar fi gândit v'odată să ne putem pune nădejdea și în acești oameni, de cari nimeni nu pomenia nimic? Și iată acum, că cei de peste Nistru trimit zece deputați în Sfatul țării Basarabiei, iar cei din America trimit câteva zeci de mii de ostași ca să lupte sub umbrirea steagului național, pe frontul francez.

Ni se înduioșează inimile, când primim veștile acestea când auzim că acum se lucrează din toate puterile pentru organizarea cât mai temeinică a acestor frați iubiti ai noștri. Peste Nistru au plecat de curând patru ostași, cari vor chema la viață nouă pe Moldovenii de acolo, iar cât privește pe Români din America, acolo lucrurile merg tare bine. Ei își au încă de multă vreme obștile lor culturale și gazetele lor, cari le țin treaz simțământul național. De câteva luni încoace se află în mijlocul lor trei frunzași ardeleni, trimiși acolo de Stăpânirea românească, și veștile cari ne vin dela ei ne umplu sufletele de bucurie. Acești trei frunzași, și anume părintele Dr. Vasile Lucaci, părintele Ioan Moța și profesorul Vasile Stoica, au cutreierat toate târgurile unde se află ardeleni, ținând adunări și sătându-se asupra datoriei naționale pe care o are acum fiecare Român de inimă. Pretutindenea pe unde au străbătut acești apostoli ai ideii naționale, s'a petrecut un lucru vrednic de luarea aminte a lumii întregi: Ardelenii au pus jurământ că ei se leapădă de Ungaria și se alipesc la România. Din mai multe locuri s'au dat telegrame regelui (craiului) Ferdinand, spunând în ele, că Români din America nu vor să-l mai cunoască de cap al lor pe împăratul dela Viena; ei se pleacă cu dragoste, cu smerenie și încredere înaintea craiului românesc. Americanii, văzând atâta statornicie și hotărâre la Români, scriu fel de fel de laude despre ei prin gazetele lor, și spun că un astfel de norod, care e hotărât să-și jertfească totul pentru o idee, e vrednic de o altă soartă mai bună. De aceea Americanii spun, că ei le vor da tot sprijinul, ca la Congresul de pace, România să-și poată lua tot ce e după drept, al ei.

Dintre Români americani s'au

înscris până acum peste douăzeci de mii de inși ca voluntari (dobrovoletși), având să plece pe frontul francez. Cel dintâi batalion a și sosit în Franța. Frunzașii ardeleni plecați în America vor merge și ei în Franța. Părintele Moța va merge ca preot militar și, pe lângă aceasta, va scoate gazeta sa „Libertatea”, în Franța, (până acum ea a eșit vreme de 13 ani în Transilvania, un an la București și un sfert de an în America)! D-l V. Stoica va merge ca ofițer, iar părintele Lucaci va fi ca un sftinic pe lângă oastea românească de acolo și pe lângă autoritățile americane și franceze.

Dă-le Doamne noroc și bine tuturor! Căci o mai mare jertfă decât pe care o aduce în acest războiu, neamul nostru, nici un alt norod n'a adus și n'aduce. Nădejde tare avem în biruința Dreptății și în ajutorul lui Dumnezeu, care nu ne va lăsa.

„LIBERTATEA” DIN AMERICA

La redacția noastră avem toate sease numerele din frumoasa gazetă a părintelui I. Moța, ieșită la Cleveland, Ohio Doritorii de a le vedea și de a le citi, pot trece pe la redacție.

Deoarece mulți dintre cetitorii noștri ne întreabă despre părintele Moța, le facem cunoscut că Sf. S. deocamdată e ofițer în armata română și de curând s'a întors din America la Iași, pentru a-și lua cu sine familia. Sf. S. va pleca din nou în America și, apoi, de acolo, ca preot militar, în Franța, cu regimentele de români americani. Deocamdată „Libertatea” nu mai iese, dar peste vr'o 2—3 luni ea va urma și mai departe, în țara adevăratei libertăți, în Franța.

Părintele Moța, pe care l-am văzut și noi zilele acestea, e sănătos și plin de încredere în viitorul neamului. Sf. S. s'a bucurat mult, când a aflat că cetitorii de odinioară ai „Libertății” nu l-au uitat și mai întreabă și acum de Sf. S. Din partea-i, păr. Moța ne-a rugat să trimitem tu uror fraților prizonieri multă voie bună și să le zicem: La revedere, fraților iubiti, în Ardealul nostru românesc și liber! Nu vă pierdeți nădejdea, căci Dumnezeu e cu noi!

DOINE ARDELENEȘTI.

de I. U. SORICU
I.

*Sorioare căprioare,
Roadeți codrii de vârstare,
Să nu mai cânte din ele
Mierle și cu turturele,
Nici din frunza lor rotundă
Cucul să nu mai răspundă,
Că prea cântă 'n zi de vară
Și-al meu piept e foc și pară
Și-al meu suflet e cernit
Ca și negrul amurgit.*

*Sorioare căprioare,
Roadeți codrii de vârstare
Că pe ele cântă iară
Vânt prubeag de primăvară
Cu-a lui mână nevăzută
Ca pe strune de lăută
Și mă doare, când l-ascult
Că bătăia-i dus de mult,
Mi l-au dus dușmani haini
Să se stingă prin străini!...*

II.

*Bădișor cu pana 'n sus,
Peste lume mi te-au dus.
Nu te-au dus la sărbătoare
Ci la foc și la pierzare,
Și te-au dus ca să te bați
Pentru câni de 'mpărați.
Bădișor îndepărtat,
Cine ne-o fi blestemat?
Când norocul ne-a zămbit,
Neamțul crud ne-a despărțit
Și-a tins vâl de noapte grea
Peste bucuria mea.*

*Bădișor cu ochi frumoși,
Mult am fost nenorocoși,
Când visam la comunie,
Te-a dus Neamțul'n bătălie,
Și te-a pus în foc de tun
La cetate, în Verdun!*

Din România

Gândul tuturor oamenilor de inimă sboară acum spre oastea Țării, care s'a luptat cu atâta vitejie pentru apărarea Moldovei. Iarna se apropie și soldații au lipsă de haine calde și încălziminte bună. În toată țara s'a pornit o mare mișcare spre a aduna bani cât mai mulți pentru îmbrăcămintea ostirii. Artiștii dela Teatrul Național, deși au multe greutăți, au dat zeci de mii de franci. Marele învățat N. Iorga a dat aproape 20 de mii, din suma pe care a adunat-o de luni de zile prin gazeta sa „Neamul Românesc”. Toată lumea dorește să poată dăruți câte ceva pentru acest scop mare. Pilda cea mai frumoasă a dat-o însă Regele și Regina Țării, cari mai bine să lipsească de cele trebuincioase pentru viața lor, numai ca să ajute din toată inima armata vitează, pe care o iubesc din adâncul sufletului.

Toți înțeleg, că numai prin jertfa de sânge a acestei ostiri minunate au putut să rămână în Moldova și tot numai prin ea vor vedea și pe dușman gonit din pământul Țării.

Fiindcă e mare lipsă de hrană în urma numeroaselor trupe aliate, America a venit în ajutorul României, aducând mai multe vagoane cu de-ale mâncării, pe cari le imparte fără plată între oamenii săraci. Pentru această faptă creștinească, țara aduce calde mulțumiri Americii, tovarășa noastră credincioasă.

REZOLUȚIILE

Congresului ostașilor Moldoveni

(sfârșit)

Despre naționalizarea școlilor, așezămintelor și a dregătorilor din Basarabia

Congresul a hotărât:

1. Să se naționalizeze în cel mai scurt timp școlile, așezămintele și dregătoriile din Basarabia autonomă.
2. Învățământul să fie îndatoritor și fără nici o plată; toate școlile se vor întreține din banii țării.
3. Toate școlile cazonne mijlocii, atât ale ministerului de învățământ cât și ale altor ministere, trebuie să treacă în mâna Zemstvei guberniale basarabene.
4. În mâinile Zemstvei guberniale trec seminariile și institutele de învățământ, școlile tehnice, școlile de gospodărie și școlile de vierie: toate aceste școli trebuie să fie naționalizate.
5. Împărțind hotărârile Zemstvei guberniale despre naționalizarea școlilor, Congresul recunoaște, că zidirea școlii naționale e treaba întregului norod și nu numai a unor organizații profesionale, sau așezăminte obștești, cum a fost până acuma.
6. Să se ceară ca zemstvele ținutale numai decât să îndeplinească toate hotărârile Zemstvei guberniale despre naționalizarea școlii moldovenești.
7. Zemstva Akermanului și altele care împiedică naționalizarea școlilor moldovenești, să fie îndatorate a lua toate măsurile pentru înființarea școlilor moldovenești în satele locuite de moldoveni.
8. Toți învățătorii basarabeni sunt chemați la munca obștească pentru înființarea școlii naționale, așezate pe temeiul democratic.
9. Să se facă cunoscut Sfatului pedagogice ale tuturor școlilor din Basarabia, că trebuie luate măsuri grabnice pentru naționalizarea școlilor și predarea învățământului în limba moldovenească.

Despre învățământul în afară de școală.

Congresul recunoaște, că trebuie cât mai de grabă înființat învățământul în afară de școală pe temeiul național; organizarea cade în sarcina zemstvelor de ținut și de gubernie din Basarabia.

Despre moldovenii de peste Nistru

Congresul a hotărât:

Să se propună Moldovenilor de peste Nistru 10 locuri în satele țării și să le dea tot sprijinul organizațiilor lor. Să se îndrepte către stăpânirea vremelnică și Rada Ucrainiană cu o cerere, ca Moldovenilor de peste Nistru să li se încuviințeze aceleași drepturi, pe cari le au alte neamuri în Basarabia autonomă.

Chişinău, 25 Octomvrie, 1917

Președintele congresului, P. Cișinchi
Secretar, G. Nasta e.

VEȘTI DIN TRANSILVANIA

Am vestit pe cetitorii noștri, că stăpânirea ungurească la sfatul Contelui Apponyi ministrul învățământului obștească, a încuiat toate școlile noastre de pe la sate. Dar prigonirea nu s'a oprit la atâta. Căci Apponyi nu s'a mulțumit numai cu închiderea școlilor românești, ridicate cu atâta trudă și jertfe grele de bani de către țărani noștri năcăjiți, ci vrea să deschidă acum pretutindenea școli de stat, unde să se învețe numai ungurește. Adecă limba mamei noastre să fie scoasă cu totul din școală și copilașii noștri iubiti să fie siliți prin chinuri a bolborosi în limba dușmanilor. Iată ce răsplătă dobândim noi dela Unguri, după ce de 3 ani de zile părinții și frații nevinovaților copilași, se prăpădesc cu miile sub blăstămatul steag unguresc.

Dar Apponyi s'a legat și de seminarile noastre, unde creșterea preoților și învățătorii, poruncind ea și acestea să fie închise. Mai târziu, arătându-și ai noștri nemulțămirea, a hotărât să le deschidă din nou, însă numai pe lângă pază aspră. Adecă a înștiințat consistoarele noastre, că la fiecare seminar va trimite câte-un comisar (omul lui) care să cărmuiească școlile și învățătura după tipicul unguresc. Comisarul firește avea să fie unguir și el avea să-și bată joc de seminar, ca și jandarmul împănalt de bietul țaran asuprit. Asta ar fi fost o blăstămăție mare și de aceea Consistoarele noastre au dat o jalbă lungă la Guvern în care se împotriviau cu tărie la așezarea acestor jandarmi în cărea seminarurilor noastre românești. Să vede, că în urma acestei hărții bărbătești, Apponyi și-a tras sama de japta sa nesocotită, și a părăsit hotărârea aceasta păcătoasă. Dar totuși ținea morțiș la gândul său de-a strivi ori ce duh și credință românească din aceste școli și de aceea a zis, că el are să dea un pogram (rânduială) după care să se învețe carte la seminar. Rânduiala cu bună seamă are să fie pe ungurește, iar românește numai pe apucate. Vai de sârmanii noștri profesori, cari vor fi siliți să răspândească lumina învățăturii cu jandarmul la spate! Cum va plânge inima lor împreună cu a puștinilor școlari, văzând la ce amar și suferință a ajuns neamul nostru! Dar acum de curând primim și alte știri supărătoare. Guvernul unguresc a dat poruncă, pe cum că Români de prin satele de graniță ale României, să nu poată vinde ori cumpăra vr'un petec de loc, fără învoirea înștiințării ungurești. Prin aceasta Guvernul din Budapesta, are de gând să puie mâna pe pământurile țaranelor noștri și să le dea Ungurilor, iar oamenii noștri să nu mai poată ațunge în nici un petec de loc, ci împiedecați de a trăi în vatra părinților, să ia lumea 'n cap și pe urma lor să se încuibă străinii. Iată ce porniri diavolești frământă capul Ungurilor.

Pe de altă parte însă, ea să se spele în fața lumii de învinovățiri, au îndemnat pe tânărul împărat, să dea amnestie (iertare) și în Ardeal. Inșă și aici au lucrat cu mișelie. Au spus, că nu vor fi iertați de moarte acci Români, cari și-au arătat bucuria cu vorba ori cu fapta la intrarea armatei românești în

Ardeal. Dar s'a găsit oare vr'un om de-al nostru, care să nu fi plâns de bucurie, când a văzut pe mândrii grăniceri fluturând steagul mântuirii? Și cine dintre noi n'a ajutat cu înălțătoare dragoste pe acești viteji, cari veneau să sfărâme jugul asupririlor noastre? Toți căți am avut fericirea să-i îmbrățișăm acolo în satele noastre din Ardeal, toți li-am dat inima și sufletul nostru. De aceea iertarea împăratului, venită prin mâna Ungurilor, n'are nici un preț pentru noi, căci toți suntem vinovați de păcatul cel greu de-a fi sărutat pe fratele, care a venit să ne scape din lanțurile robiei. Și dacă pentru acest păcat Ungurii ne târâsc la moarte, Dumnezeu ne binecuvântă, căci iubirea de frate este porunca Lui sfântă și cine o împlințește va și dobândi mântuire. S'avem credință, că mântuirea ne va și veni prin răbdarea și vitejia cu care fiii neamului nostru, luptă sub steagurile României mult iubite.

MOLDOVENILOR!

Intr'a noastră scumpă țară
Crește-un pom cu dulce poamă
Să hrăniască Moldovenii,
Orășenii și sătenii.

Dar s'avem noi o unire,
Să trăim toți cu iubire,
Să culegem cele poame
După care ducem foame.

Limba noastră, limba mamă
S'o păzim cu mare samă
Ea ca roza să 'nflorească
Domnul sfânt s'o întărească.

Pant. Archirie

Ucenic la școala de vârstă din Chişinău

RUGĂCIUNEA UNUI PREOT MOLDOVAN

Doamne, Dumnezeule! mulțămită adâncă îți aducem Ție, că ne-ai ascultat oftările, ne-ai uscat lacrimile, ne-ai ușurat suferințele. Tu ne-ai izbăvit din durerea cea cumplită, ne-ai scos din întunecimea cea adâncă, ne-ai arătat cu dreapta Ta calea spre lumină. Nu vor înceta gurile noastre a Te lăuda în veci pentru binefacerile arătate norodului Țău. Pruncii noștri Te vor slăvi din inimă, soțiile noastre Ție îți vor aduce lauda cea mai deplină, bătrânii noștri vor pleca din lumea aceasta mângăiați, că au văzut răsărind Dreptatea.

Încă ne rugăm, Doamne Atotțitorule, așează între noi Buna înțelegere și Unirea frățescă, pentru ca să putem face toate câte din veac Ți au plăcut Ție. Dă-ne putere să alcătuim în țara noastră o viață dreaptă și fericită; luminează pe ostașii noștri, și-i înarmează cu cuget curat și cu îndrăzneală înțeleaptă. Pune pe fiecare frate de-al nostru la locul cel bun, ca să fim un norod ales între alte noroade ale lumii. Nu întoarce fața Ta dela noi acum, în ceasul acesta mare, când după binele pe care ni l-ai dat, vedem nori negri întunecându-ne din nou zarea. Căci cine ne va apăra de relele cari se ridică asupra noastră, și cine ne va mântui din primejdia care începe să ne încunjoare iarăș din toate părțile? Tu Doamne, numai Tu care ne ai păzit nevătămați până acum, numai la Tine e nădejdea noastră. Ajută-ne și ne mântuește de răul, care vine asupra noastră.

Alegerile pentru Adunarea Intemeietoare

Alegerile rânduite în toată Rusia pentru Adunarea întemeietoare chemată să așeze pe temelii nouă viața noroadelor, s'au schimbat pe ziua de 26 Noiembrie. Moldovenii noștri au datorită să ia parte la aceste alegeri, glăsuind pe acei bărbați cari vor apăra drepturile și nevoile poporului moldovenesc. Acești bărbați nu pot fi decât *Moldovenii* de sânge, căci numai ei vor lucra din toate puterile pentru autonomia ca și pentru slobozenia poporului moldovenesc. Noi dăm în gazeta noastră listele (spisoc) Nr. 1, 6 și 8, cari cuprind nume de Moldoveni, împreună cu rânduielele, pentru care ei sunt hotărâți să lupte în Adunarea întemeietoare.

Trebuie să mai amintim la acest loc că și în lista No. 10 sunt doi candidați moldoveni, d-nii Ștefan Cioban și N. A. Popovschi.

Izvodul partidului național moldovenesc Nr. 6.

1) Vladimir C. Cioreșu, președinte al uniunii tovarășilor de credit din Basarabia, deputat în дума Chişinăului, partaș în Comitetul Central Moldovenesc.

2) Teofil G. Ionco, cooperator-economist, judecător de pace în județul Chişinăului, președinte al Comitetului Central Moldovenesc.

3) Ioan G. Pelivan, fost judecător de pace la Bălți, avocat, imputernicit al Uniunii Zemstvelor din toată Rusia.

4) Danil A. Ciuhureanu, doctor, președinte al Uniunii Zemstvei din Chişinău, partaș în Comitetul Central Moldovenesc.

5) Alecsandru I. Groppa, cooperador, partaș la cârma Casei Zemstvei Guberniale de credit, secretar al Obștei culturale moldovenesci, deputat în дума Chişinăului, ajutor de președinte în Comitetul Central Moldovenesc.

6) Georgiu I. Burianov, cooperador, partaș la cârma Uniunii tovarășilor de credit din Basarabia, deputat în дума Chişinăului, partaș al Comitetului Central Moldovenesc.

7) Porfiriu G. Fală, învățător cooperador, partaș în Comitetul partii moldovenesci dela Bălți.

8) Anton A. Crigan, ofițer, inspectorul cohortelor moldovenesci din Basarabia, partaș în Comitetul Central Ostășesc Moldovenesc.

9) Teodor F. Corobcean, cooperador, partaș la cârma Uniunii tovarășilor de credit din Basarabia, inspector de credit mărunt, partaș în Uprava gubernială de îndestulare (prodovolstvie).

10) Evfimiu L. Popovici, cooperador, partaș la cârma Despărțitului din Bălți a Uniunii tovarășilor de credit.

11) Ioan C. Codrean, țaran ostaș, partaș în Comitetul gubernial al deputaților țărănești.

12) Mihail I. Minciună, ostaș-răzăs partaș în Comitetul Central Ostășesc Moldovenesc, redactor al gazetei „Soldatul Moldovan”.

Partidul țărănesc luptă ca :

1) Rusia să fie Republică federală-democratică.

2) Basarabia să rămână nedeslipită de Rusia, dar să aibă autonomie teritorială și politică, adică, să se ocârmuiască numai de moldovenii și de neamurile, cari trăiesc pe pământul Basarabiei. Tot pământul între Nistru și Prut să fie sub stăpânirea moldovenilor, cu chezașie, că celelalte neamuri vor avea drepturile lor.

3) Tot pământul dela boeri dela mânăstiri, cel care a fost împărțit și cel, care a fost pe sama stăpânirii, să se ia și să se dea tuturor pământurilor, cari îl muncesc fără de plată, iar împărțirea lui să se facă aici pe loc în adunarea Basarabiei după cum se vor învoi aleșii poporului, având ca temelie legea Adunării întemeietoare a Rusiei despre această împărțire a pământului.

4) Bătălia să se sfârșească prin o pace obștească, făcută de popor, fără despăgubiri bănești și fără răpiri de pământ. Toate neamurile să aibă voie să trăiască și să se ocârmuească cum vor vrea.

IZVODUL Nr. 1.

AL CANDIDAȚILOR DE DEPUTAȚI DELA SFATUL GUBERNIAL AL ALEȘILOR ȚĂRĂNEȘTI.

1) Ivan Constantinovici Nieuțef, de 33 ani, din țărani, s. Rezeni, Volostea Costeștilor, țin. Chişinăului, privat-doșent la universitatea din Petrograd, ajutor de comisar gubernial.

2) Panteleimon Vasilevici Erhan, de 33 ani, grajdan s. Tanatar, volost a Varniței, țin. Benderului, profesor la gimnaziul 1 de băieți din Petrograd, președinte în comitetul gubernial al sfatului deputaților țărănești, partaș al upravei zemstvei guberniale.

3) Trifilei Vasilevici Cotoros, de 34 ani, din țărani, s. Gelacovca, volostea Corneștilor, ținutul Bălților, ofițer, ear până la bătălie slujbaş în zemstvă, președinte în comitetul gubernial al deputaților ostășești, muncitorești și țărănești.

4) Visilie Mihailovici Rudev, de 26 ani, grajdan, s. Popești, volostea Vădiceni, țin. Sorociei, student în anul al 4-lea la institutul comercial din Chiev, tovarăș de președinte în comitetul gubernial al sfatului deputaților țărănești.

5) Feodosiu Petrovici Cojuhari, de 38 de ani, din țărani, s. Bubueși, volostea Mirenilor, țin. Chişinăului, ofițer, partaș în Comitetul central al ostașilor și ofițerilor.

6) Ilarion Ivanovici Stepanov, de 33 ani, din țărani, s. Tașlic, ținutul Acermanului, student la universitatea lui Șeneavșchi din Moscova, partaș în comitetul central al deputaților țărănești din toată Rusia.

7) Ștefan Vasilevici Arman, de 25 ani, din țărani, s. Cotiujenii mari, țin. Sorociei, a sfârșit institutul de învățător, partaș în comitetul gubernial al sfatului deputaților țărănești.

8) Panteleimon Nicolaevici Halippa de 34 ani, grajdan orașul Chişinău, redactorul „Cuvântului Moldovenesc” partaș al Uniunii zemstvei din județul Chişinăului, partaș al comitetului gubernial al sfatului deputaților țărănești.

9) Ivan Matevici Tihohod de 29 ani, țaran, s. Eanouți, volostea Romancoșii, țin. Hotinului, plugar, partaș al comitetului gubernial țărănesc.

10) Nichita Gerasimovici Budniceșco, de 30 ani, țaran, comuna Galilești, țin. Ismailului, plugar, partaș al comitetului gubernial țărănesc.

11) German Vasilevici Pântea, de 23 ani, din țărani, s. Zagaicani, volostea Glodenilor, țin. Bălților, ofițer, până la slujba ostășească învățător, președintele comitetului central ostășesc moldovenesc.

12) Vladimir Ivanovici Diaconovici de 23 ani, grajdan, s. Menjir, țin. Cagulului, politehnic, partaș al comitetului gubernial țărănesc.

13) Izdor Gerasimovici Berlinschi, de 45 ani, țaran, s. Tanatar, volostea Varniței, țin. Benderului, plugar, partaș al comitetului țărănesc gubernial.

14) Feodor Samuilovici Niehitiuc, de 37 ani, țaran, s. Hotula, țin. Cagulului, învățător sătesc, partaș al comitetului gubernial țărănesc.

Partidul socialist-revoluționar moldovenesc.

Acest partid nou, alcătuit de ostașii moldoveni de pe frontul românesc a tipărit și el un apel (strigare). În fruntea strigării se găsește un chip, care arată un țaran cum ținând de coarnele plugului, în răsăritul soarelui, pe care îl salută plin de încredere. Apelul se îndreaptă către ostași cu aceste cuvinte:

Ostași Moldoveni!

Glăsiți pentru izvodul partidului socialist revoluționar moldovenesc

Nr. 8.

Partidul luptă pentru drepturile cele mai sfinte ale neamului nostru Moldovenesc:

Partidul luptă, pentru ca pământul să fie dat fără plată celor, cari îl vor lucra cu brațele lor.

Partidul luptă, pentru ca noi, mol-

dovenii, să avem școlile noastre, bisericile și toate așezămăturile noastre moldovenesci cu limba noastră strămoșească.

Partidul luptă, pentru ca Basarabia de azi înainte să nu se ocârmuiască de oameni străini, cari nu ne știu nevoile noastre, ci de oameni din țara noastră, cari ne știu și limba noastră și năcăzurile noastre moldovenesci. Într'un cuvânt Partidul luptă pentru autonomia cea mai largă a Basarabiei.

În Izvodul Nr. 8 intră cei mai buni și mai luminați moldoveni de pe frontul Român:

1) Sebiola Andrei C. — profesor din institutul de învățători, praporgie, membru al Comit. Mold. din Iași.

2) Tanțu Vasiliu A. — învățător, praporgie membru al Comitetului Moldovenesc din Iași.

3) Cazacliu Grigoriu A. — student politehnic, Președintele Comitetului Moldovenesc din Iași.

4) Bușila Alecsandru C. — praporgie, învățător, membru în Comitetul Moldovenesc de pe frontul Român.

5) Chicorman Petre G. — Feldșer, președintele Comitetului Moldovenesc din Socola.

6) Buga Vasiliu A. — membru al Comitetului Moldovenesc de pe frontul Român.

7) Sacara Ștefan I. — cinovnic.

8) Ursu Andrei I. — ostaș.

9) Cărașu Alecsiu — cinovnic.

10) Curciuc Georgiu — ostaș.

Piccare ostaș moldovan, care vrea binele neamului nostru moldovenesc, e dator să-și dea glasul la alegerea *numai petru izvodul Nr. 8*. Dacă toți ostașii moldoveni vor glăsi numai pentru *izvodul Nr. 8*, atuncia noi ușor vom putea trece în Adunarea Intemeietoare doi deputați moldoveni, cari ne vor apăra acele drepturile noastre. Iar dacă moldovenii vor da glasurile pentru alte izvoade, atuncia nimeni nu ne va apăra drepturile noastre, și noi Moldovenii vom rămâne tot așa de asupriți și nebaşcați în seamă, cum am fost și până acuma.

Deci, fraților moldoveni, pentru binele și fericirea întregului neam moldovenesc glăsiți la alegere în adunarea Intemeietoare numai pentru izvodul Nr. 8 al Partidului Socialist-Revoluționar Moldovenesc!

Partidul Socialist Revoluționar Moldovenesc.

DELA LIGA CULTURALĂ A FEMEILOR MOLDOVENCE

—Serioare către femeile moldovence—

Scumpete noastre surori!

După cum știți, am primit și noi, femeile, toate drepturile, la fel cu bărbații. Acum avem și noi dreptul de a alege, de a da glasul nostru acelora, cari credem că vor apăra nevoile noastre. Știm cu toții, că se apropie alegerile în Adunarea întemeietoare, unde ar să se hotărască soarta tuturor neamurilor, deci și a neamului moldovenesc. Iată de ce trebuie să ne gândim mai cu stăruință la aceste alegeri, pentru ca să între acolo Moldovenii de-ai noștri.

Ați auzit că s'au scos vreo 17 liste cu numele acelora, pe cari au numite tovarășii de oameni doresc a-i trimite în adunarea întemeietoare. Din toate aceste liste, numai în lista Nr. 1 și Nr. 6 sunt puși oameni de-ai noștri, moldoveni, cari au să lupte pentru dorințele noastre, și să stăruiască ca să treacă tot pământul în mâna țărănilor muncitori, fără plată, și să câpătăm autonomia țării noastre, adică să fim noi stăpâni, nu cei străini pe al nostru pământ, iubit și sfânt; să avem școli și biserici moldovenesci, toate dregătoriile să fie pe limba

moldovenească, să știm noi tot ce se face în lume din gazete și cărți moldovenesci; soldații să facă slujba lor aici în Basarabia, în oștire moldovenească, dar nu cine știe unde după cum se făcea mai înainte.

Pentru toate acestea au să se lupte acei din lista Nr. 1 și Nr. 6. Multe din noi, surorilor, s'or rușina și nu s'or duce la alegeri, zicând: „lasă că se face alegerea și fără noi”. Acele surori care vor zice așa, greșesc mult, ele păcătuiesc înaintea neamului nostru, înaintea copiilor noștri, care ne vor blăstăma, când, cetind istoria, vor vedea că am putut face ceva și n'am făcut nimic.

Acum, surorilor, se croește o viață nouă și dacă n'om lua seama și n'om face ce trebuie, perdem pentru totdeauna fericirea copiilor noștri.

Luați seama surorilor, că noi acum suntem stâlpuț ca-sei la țară. Bărbații noștri sunt la front, și se luptă, se schinjuesc, mor, dar nouă ne-au dat dreptul să alegem pe aceea, cari trebuie să croiască viața noastră, a lor și a copiilor noștri. Nu vă sfiți, mergeți îndrăzneț și vă faceți datoria voastră de cetățene, de mame și de soții.

Dragile noastre, știți toate că acum la țară au rămas numai bătrâni, ologi, copii, dar floarea bărbaților sunt pe front. Iată de ce vă spun încă odată: „luați voi parte cât de mare la viața socială” (obștească). Noi, femeile cu știință de carte, cari suntem moldovence, și pe care ne doare inima pentru neamul nostru și pentru viitorul lui, am hotărât să ne unim toate, ca să alcătuim o ligă (tovărășie), care se numește „Liga culturală a femeilor moldovence”. Această ligă are scopul de a conduce femeile pe calea cea adevărată, ca să putem lumina copiii noștri și să lucrăm cu toate împreună spre folosul neamului nostru.

Liga aceasta, încă abia nou născută, vă trimite scrisoarea aceasta și vă roagă, să vă grăbiți a vă înscrie întrînsa, după cum vi se va arăta tot în acest jurnal, cât de curând.

Acum însă, fiind timpul foarte scurt până la alegerea în Adunarea întemeietoare, vă roagă să alegeți pe acei moldoveni, cari sunt însemnați în listele No. 1 și No. 6, căci altfel aveți să fiți afurisite de copiii voștri, cari cetind istoria vor pricepe, că nu v'ați făcut datoria sfântă de moldovence drepte și înflăcărare.

Președintă: Elena D. Alistar

Secretară: Nadejda Tudor

CUM SE VOR PORNI ȘCOLILE MOLDOVENEȘAI

Comisia școlară moldovenească de pe lângă Zemstva gubernială a hotărât, că întreg învățământul din școlile începătoare, va fi de aici încolo moldovenesc. Limba rusească se va învăța numai din clasa III-a în sus, ca obiect de învățământ (predmet) deosebit, iar nu ca limbă de predare. Învățătorii sunt poțiti să fie seamă de această hotărâre și s'o îndeplinească întocmai. Emisarii Comitetului central al ostașilor, în care sunt mulți învățători, au primit însărcinarea de a supraveghea pe la țară și treaba aceasta.

O cârtică despre autonomie

În zilele acestea a ieșit din tipar la Chişinău, o cârtică cu buchirile despre „Autonomia Basarabiei și republica democratică federală rusească”. scrisă de domnul *Teofil G. Ionco*, președintele comitetului central moldovenesc. Ținta cârticelei este să lumineze norodul asupra lucrului mare al *autonomiei*, atât de mult așteptată de toți moldovenii.

Revoluția rusească a adus slobozenia și deodată cu ea și dreptul noroadelor de-a hotări ele înșile de soarta lor (samoopredelenie). Așadar și Moldovenii au acest drept de-aș croi viața după chibzuința lor. Dar o viață bună, dreaptă și fericită numai atunci se va putea alcătui, când Moldovenii vor fi ei stăpâni (gospodari) în țara lor. Stăpân însă e numai acela, căruia nu-i poruncește nimenea în casă, care adevărat este neatârnat sau cum se zice acum de când cu revoluția, care este *autonom*. Prin urmare și norodul moldovenesc, dacă e vorba să fie stăpân în Basarabia iar nu supus străinilor, trebuie să aibă *autonomie*. Adevărat Moldovenii pot-tesc, ca toată Basarabia împreună cu pământul de peste Nistru locuit tot de frații noștri, să fie cărmuită în trebile politicești, în cele de învățătură și de gospodărie, numai și numai de norodul moldovenesc.

Țăranii înșiși vor alege sfatul țării, care va face legi drepte pentru norod, va întemeia școli de tot felul în limba moldovenească, va pune judecători moldoveni cu iubire pentru țărani, va rândui drumuri bune prin țară, va ridica fabrici unde să se iscodească mașini pentru lucrarea pământului, va face oaste moldovenească care să apere țara, va împărți la țărani pământul după dreptate și fără plată, în sfârșit toate treburile și nevoile norodului vor fi îngrijite și îndeplinite de cărtă moldoveni drepti, iar nu de străini cum a fost în vremea țarului răsturnat. Toate aceste binefaceri vor fi cu puțință numai atunci, când Basarabia va avea *autonomie politică și teritorială*.

Și Moldovenii sunt vrednici s'o aibă, căci după cum tălcuieste și domnul Ionco în cârtica sa, Moldovenii se trag dela Roma din cel mai mare și mai viteaz popor al Romanilor, de aceea ei se și numesc Români. „Tot poporul românesc din Basarabia, din România, din Transilvania și din Bucovina are aceeași limbă românească, are aceeași lege, aceleași cântece, aceleași obiceiuri, vra să zică este un singur neam și toți ne tragem dintr'o singură trupină dela Roma. Poporul românesc de atunci și până în zilele noastre, a avut de îndurat multe vremuri grele, dar nu s'a pierdut. Din când în când simțirile lui au amorțit și el uita de sine și noi moldovenii, când zicem că nu suntem Români ci Moldoveni. Români am fost, român ne este sângele, Români suntem cu trup cu suflet și ca Români vrem să trăim pe vecie”. Dar ca să putem izbândi la această treabă mare, trebuie să avem *autonomie*. Și autonomia se câștigă numai prin luptă dreaptă, de oameni cu inimă dreaptă și cu durere adevărată pentru norod. Iar aceștia sunt deputații moldoveni. De aceea fraților, să glăsiți la alegeri numai pentru moldoveni, căci ei în sfatul țării vor lupta pentru *autonomia națională*, care va aduce în casele voastre traiu fericit și blagoslovit.

Iată cum spune de frumos și de cuminte în cârtica aceasta, pe care fiecare moldovan cu simțire curată se cade să o cetească și să-i urmeze povața înțeleaptă.

Cetiți și răspândiți printre toți Români gazeta

România Mare,

foaia voluntarilor români din Austro-Ungaria.

Gazeta iese odată pe săptămână la Kiev și costă 4 ruble pe an. Redacția și administrația: Kiev; Corpus Rumânschi Dobrovoltșev.

Catedre românești la Universitatea din Odesa

Sfaturile Universității din Odesa, ascultând rugămintea Comisiei școlare moldovenești de pe lângă Zemstva gubernială a Basarabiei, a hotărât să înființeze două catedre românești: una pentru limba și literatura românească și a doua pentru Istoria neamului românesc. Pentru ocuparea acestor două catedre, Comisia școlară moldovenească publică concurs, cu termenul de 25 Noembrie anul curent. Doritorii de a ocupa aceste catedre, sunt poștiți a-și înainta cererile lor „Comisiei școlare moldovenești de pe lângă Zemstva gubernială a Basarabiei”.

Nota Redacției.

Din partea noastră ne bucurăm deocamdată și de atâta, în așteptarea să Sfaturile țării Basarabiei se va îngriji ca să se înființeze cât mai curând la Chișinău o universitate moldovenească întreagă.

O faptă frumoasă

Domnul locotenent-colonel C. G. Pietraru, șeful „Serviciului prizonierilor români din Rusia”, în grija sa cea mare de-a ajuta pe toate căile prizonierii noștri, s'a gândit și la hrana lor sufletească, căutând să le pună în mână cărți și gazete românești, după care sufletul lor însetează de trei ani de zile. Astfel Domnia sa a făcut acum de curând două sute de abonamente la gazeta noastră, spre a fi împărțită prizonierilor. Iată frumoasa scrisoare a d-lui locot.-colonel:

No. 123
Kiev, la 4 Noembrie 1917
Serviciul Prizonierilor Români în Rusia

Domnul Onisifor Ghibu

Redactor la ziarul „Ardealul”, Alexandrovscaia — u. Passage, Chișinău.

Am citit câteva numere din ziarul „Ardealul” ce conduceți D-v. și, dimpreună cu ofițerii cari alcătuiesc Stat-Majorul corpului voluntarilor români, ca și aceia ai serviciului prizonierilor români în Rusia, am rămas foarte mulțumiți de cuprinsul lor.

În Basarabia, unde poporul românesc se adună și se pregătește pentru o dezvoltare națională, răsună astfel glasul îndurerat al Ardealului, care zace sub piciorul greoi al inamicului, și așteaptă cu resemnare, dar cu încredere, izbânda armatei române, alături cu marii și puternicii ei aliați pentru dezrobirea ei și unirea cu Țările surori.

Dorim ca ziarul D-voastre, care dă știri și despre Basarabia, să fie citit de cât mai mulți Români aflați prizonieri prin întinșurile Rusiei și despre a căror soartă ne ocupăm.

Vă felicităm pentru această inițiativă și energică activitate plină de speranțe pentru ziua de mâine a „României Mari” și vă rugăm să ne înscrieți printre abonații D-voastră cu (200) două sute abonamente pe 3 luni, cu începere de la 1 Noembrie 1917.

Foile vă rugăm să le trimiteți pe adresa: „Serviciul prizonierilor români în Rusia”, Kiev. Costul abonamentului vi-l trimitem prin mandat postal.

Primiți vă rog, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Șeful serviciului prizonierilor români în Rusia
Locot.-Colonel C. G. Pietraru

Mulțumim din inimă d-lui locot. colonel Pietraru pentru sprijinul ce-l dă gazetei noastre cum și pentru dragostea caldă ce-o arată față de ostașii noștri, cari s'au hotărât să lupte sub steagurile României mame.

Secretar de redacție Dr. ION MATEIU

RĂZBOIUL

Pe frontul românesc liniște, afară de slabe focuri de infanterie și de artilerie.

Francezii și Englezii îi încolțesc într'una pe Germani, cari în fața năvălirilor înverșinate, se pare că-și vor da armatele mai înapoi, spre râul Rin.

Rușii au răsturnat la Baranovice câteva încercări puternice nemțești de-a pătrunde în rândurile lor.

Însă în lăuntrul Rusiei sunt mari tulburări din pricina certelor între tovarășii lui Cherenchi și ai bolșevicilor, cari să răboiesc unii cu alții și fac mari vărsări de sânge prin orașele de frunte ale republicii. Cazacii merg împotriva bolșevicilor.

Mari învingeri fac Englezii împotriva Turcilor. De trei săptămâni îi bat necontenit în Palestina, luându-le până acum câteva mii de tunuri, 10 mii de plenicii și cetățile vestite Gaza și Jaffa. Iar acum în urmă au tăiat și linia Damasc-Ierusalim. Toată armata turcească se retrage în grabă mare. Cetatea Ierusalimului va cădea în curând în mâna Englezilor.

Italianii se împotrivesc cu mare îndârjire și prin ajutorul Francezilor și al Englezilor, au oprit năvala Germanilor. O luptă uriașă e în curs, care până acum s'a desfășurat în folosul Italianilor. Nădăjduim tare, că Germanii vor fi biruiți, mai ales după ce aflăm, că o parte din trupele lor care au trecut râul Piave, au fost cu desăvârșire nimicite de Italiani.

Fondul Refugiaților

La chemarea noastră pentru ajutoarea refugiaților (bejenarilor) au trimis până acum următorii:

	Rubla
Redacția gazetei „Ardealul”	100.—
Părintele Dionisie Erhan-Suruceni	100.—
Elena N. Juriari	4.—
Ilarie Oltean din Chicheriul de jos, prizonier	5.—
Ioan Anfilă din Boșca montană, prizonier	10.—
Mihai Ungureanu din Ocna de fier, prizonier	5.—
Văleriu Damian, din Costeiu Mare, prizonier	5.—
Gligor Lăpușan, Cluj, prizon.	5.—
Ioan Jucu, Puceș, „	5.—
Mihai Flecia, Cireașa „	5.—
Vasile Laaș, Jdioara „	5.—
Aurel Crăciun, Cliciova „	5.—
Iuliu Radu „	5.—
D. Drinov, Drăgoești „	5.—
N. Bădescu, Lucăvița „	5.—
Dănilă Olariu, Lăpușnic „	5.—
Zozim Luca, Bănia „	5.—
Grigore Herlia, din Zăvoiu Bistra, prizonier.	2.—
Nicolae Gugia din Soeni	5.—
Simion Cojocar din Sâmbăta de sus, Ioan Baluț din Cincșor și George Iliana din Șeitin.	2.50
George Josan	2.50
Avram Sărac	2.50
Ștefan Stepp	2.60
Valeriu Lugojan	2.50
Mihai Diacon	2.50
Ioan Rusu	2.—
Ștefan Vereș	1.—
Lăieș Moldovan	5.—
George Tieula	2.50
Toma Nicoară	2.50
Ilie Pănăchie	1.—
Mihai Tomșa	1.—
Mariș Roman	5.—
Ioan Rusu al II-lea	2.—
Vasile Oltean	4.—
Petru Radon	2.—
Ioan Petruș	1.—
Nicolae Ferlănoiu	1.—
Ioan Baluț	1.—
Simion Cojocar	1.—
George Iliana	0.50
Suma totală	333.60

Rugăm pe toți oamenii de inimă și cu milă față de pribegi, să dăruiască câte ceva din agonisita lor, pentru alinarea suferințelor acestor nenorociți fără casă, fără îmbrăcăminte și fără hrană.

Gramatica limbii Române de Eusebiu Popovici.

Se află de vânzare la librăria noastră cu prețul de 2 ruble și jumătate.

ȘTIRI

Dela Redacție. — Incepând cu acest număr gazeta noastră iese în patru pagini (sefe). Prețul ei va fi de acum înainte îndoit. Rugăm deci pe cetitorii noștri să bonevoiască a ne trimite încă câte 1 rublă până la sfârșitul acestui an. Abonamentul (plata) va fi de azi încolo, de 4 ruble pe un sfert de an, (în România de 10 lei) iar numerii singuratici se vor vinde cu 20 copeici, (în România cu 40 bani).

Aducem la cunoștința tuturor acolora, cari au trimis bani la gazeta noastră pentru cărți, că li se va împlini cererea. Cărțile le-am și ales, dar din pricina marilor tulburări din Rusia, ne temem să nu se piardă cărțile la poștă. De aceea, vom mai zăbovi cu trimiterea lor până se vor așeza o leacă lucrurile, și vom fi incredințați, că pachetele cu cărți vor ajunge în mâna acolora, cari le-au cerut cu atâta dor.

Oastea moldovenească. — Generalul Șerbecoff și-a dat, în sfârșit, învoirea pentru alcătuirea regimentelor (polcurilor) moldovenești. Ele de acum au și început a se organiza în Chișinău.

Voluntarii ardeleni, strânși prin diferite locuri din Rusia, nu vor mai pleca pe front, deocamdată, până la primăvară. Ei vor rămâne în Rusia, unde vor face toată vremea instrucție românească.

Sfaturile țării. — Biroul, pentru organizarea Sfaturii țării, lucrează din toate puterile pentru ca acest Sfat să fie alcătuit cât mai degrabă. Avem nădejde că în scurtă vreme, mântuite fiind și alegerile deputaților, Sfatul va fi chemat la lucru, pentru a așeza legile întemeietoare ale Basarabiei autonome.

Sfaturile de învățatori. — La cursurile de învățatori dela Chișinău 1—31 Octombrie au predat lecții domni: M. Bericovschi (basarabean), Dr. O. Ghibu (nlocuit o vreme prin d. Dr. I. Mateiu), R. Cioflea, Ax. Banciu, N. Oancea, Gh. Co rea (transilvăneni), G. Tofan, Dr. O. Popa și N. Botezat (bucovineni).

La Bălți au predat: L. Marian N. Palamar, D. și I. Moldovan. G. Paranciei (toți bucovineni).

La Soroca: D. Dr. O. Ghibu (nlocuit pe câțiva vreme prin D. Lupan și A. Oțetea), D. Lupan, A. Oțetea, C. Muslea, Gh. Boieriu, Olimpia Boieriu (transilvăneni) și M. Baci (bucovinean).

Jaful dușmanilor. — În satul Soveja din Moldova, care a fost recucerit de armata română, s'au făcut cercetări pentru a se vedea ce au lucrat dușmanii. S'a aflat, că din 4980 de vite mari n'au mai rămas decât 2 boi, 283 vaci și 21 de cai. Din 500 de oi și 1000 de porci, au mai lăsat 38 de oi, 2 scroafe și 6 pureci. Din 850 de pluguri de lemn și 150 de pluguri de fier, n'a mai rămas nici unul. Mai ales Ungurii s'au purtat foarte rău cu oamenii, luându-le tot ce vedeau, fără să plătească o para.

Corăbiile de războiu ale Angliei. — Într-o cuvântare a sa, ministrul englez Lloyd George a spus: Dela începutul războiului am cărat pentru nevoile armatelor aliate 13 milioane de soldați, 2 milioane de cai, 25 milioane de tone de explozibile și de material și 51 de milioane de material de foc. Dintre cele 13 milioane de soldați duși în cei trei ani de războiu, numai 3500 de oameni n'au ajuns la locul lor, dintre cari 2700 au căzut luptând cu dușmanul. În afară de aceasta, flota engleză a mai dus aliaților nemăsurate grâne și alte lucruri de-aie mâncării în greutate de peste 130 milioane de tone. Lloyd George a mai spus, că azi luptă pe front trei milioane de Englezi.

Submarine înecate. — Ministrul de războiu al Angliei, a adus la cunoștința Sfaturii țării, că în ziua de

5 Noembrie vasele engleze au înecat 5 submarine dușmane (corăbii cari umblă pe sub apă).

Orfanii de războiu în Franța. — În Franța se găsesc până acum 150 de mii de orfani de războiu. Mulți dintre acești orfani sunt atinși de boala ofticeii. Iată ce face bătaia infirmității de azi. Dar cine știe numărul orfanilor din toate țările cari se războiesc? El este îngrozitor.

O femeie maior. — În America a fost numită maior și încă în Ștab, o doamnă care până aci a îndeplinit slujba de primar al orașului Moorhaven din statul Florida.

Poșta Redacției. — Simion Cora Ciudova Ți-am trimis 2 gazete ca să ți ștamperi dorul. Cărți încă vei primi în curând.

— David Micheșiu. Rostov pe Don. Kolit. No. 33. Gazeta ne-a venit înapoi. Dă-ne adresa fără greșeli.

— Vasile Ignat. Donsoi Oblost. St. Nișnaia Crimea. Iasinovschi Bolnița Ți-am trimis toți numerii din gazetă. Dacă nu i-ai primit poșta e de vină. Acum ți-i am trimis din nou. După cum vezi, noi ne împlinim datorința. Deci să nu fi supărat pe noi.

— Grui Socene ntu învățator. Crasnoșelea. În urma scrisorii adresate d-lui Mumaiuan, îți răspundem să dai o petițiecătră Comisia școlară a Zemstvei guverniale a Basarabiei în Chișinău, cerând un post de învățator.

— Cine știe adresa prizonierilor Alexandru Arion, Ilie Ciorba și Vasile Leahu, sunt rugați să ne înștiințeze ca să le putem trimite gazetă.

— Petre Ionescu. Bolgrad. Malevinșcaia-ul. 14. Gazeta ți se trimite regulat de aici. Pe s'ame la poștă-i pricina Cărțile pe cari le ceri nu le avem. Avem psalmii Octoich, Ciaslov și alte cărți de cuprins religios.

Intrebări

— Ilie Bunea din Iacobeni (comit Târnava mare) fost învățator în mai multe comune, înștiințază pe cunoscuții să-i scrie pe adresa: Ecaterin. Gub. Stanția Volnovaeha. Voenoplen.

— Ioan Surdu. Stanția Ulianovșca satul Vasiliovea. Libertatea și Foaia Interesată, nu mai ies în America ci peste 2—3 luni în Franța.

Rog pe cunoscuții mei să-mi scrie pe adresa Nicolae Petrașcu din Jablonița: Tigodo Petrogradschi-gub. Jelejni dorog Gostinopole Ciudova.

— Prizonierul Dumitru Popșitasca Emanoil din Pecica se află în Gub. Ecat. Stanția Orelea hut. novogrigrivșcoi.

— Andrei Restea caută pe frații săi Nicolae și Gavrilă prizonieri. Să i se scrie pe adresa: Gub. Tavricșcaia Perecopscoho-niezda Voemca. Volost Derevna Vo Magazia.

— Rog pe vărul meu Grigore Intia și pe alți cunoscuți din Chicheriul de

jos (com. Murăș-Turda) să-mi dea adresa lor. Ilariu Olteanu Podol. Gub. Stanția Guivanschi pesveino-rafnadni Zavod.

Incunoștințare.

Se aduce la cunoștința reingiaților Români, cari posedă carnete de ale Familiei Luptătorilor, să se prezinte în strada Jukovskaia No. 19, Chișinău, în toate zilele începând cu ziua de 16 Noembrie, între orele 9—12 dimineața și 2—4 d. a. la D-nul G. Mumaiuan delegatul Guvernului Român, care le va achita cupoanele pe trimestrul Octombrie a. c.

Gazete și reviste (jurnale) românești cari ies la Chișinău

„ARDEALUL”

(TRANSILVANIA.)

lese odată pe săptămână. Abonamentul pe 3 luni 4 ruble.

Chișinău, Alexandrovskaia ulița Pasaj.

Redactor: Dr. ONISIFOR GHIBU.

ȘCOALA MOLDOVENEASCĂ

Revista Obștei învățătorilor moldoveni din Basarabia.

Chișinău, Cupecșcaia 19. Iese odată pe, lună sub conducerea unui Comitet.

Abonamentul 3 ruble pe an.

Cuvânt moldovenesc

gazetă națională pentru Moldovenii din Basarabia și de peste Nistru

Chișinău, Jucovskaia 15. Iese de 3 ori pe săptămână. Plata 8 ruble pe an.

Redactor: PANT. N. HALIPPA.

Luminătorul

jurnal bisericesc.

Tipărirea Sfaturii Frățimii Nașterii lui Hristos din Chișinău.

Chișinău, Haralampiscaia 42 Iese odată pe lună. Prețul 5 ruble pe an.

Redactor: Protoiereul C. POPOVICI

SOLDATUL MOLDOVAN

gazeta Comitetului central ostășesc moldovenesc din Basarabia al deputaților ofițeri și soldați.

Chișinău, Dvoret Svoboda. Iese de 2 ori pe săptămână. Prețul 1 rublă pe lună.

Redactori: G. Tudor și M. Minciună.

Știrile Comitetului Împlinitor ținutal din Chișinău.

Iese de două ori pe lună, în Chișinău.

TIPOGRAFIA

SOCIETĂȚII CULTURALE A ROMÂNILOR DIN BASARABIA
CHIȘINĂU, ALEXANDROVSCAIA ULIȚA. PASAJ

Tipărește orice fel de lucrări: Cărți, Reviste, Gazete, Anunțuri, Cărți de vizită, ș. a.

PREȚURI POTRIVITE

LIBRĂRIA NAȚIONALĂ

CHIȘINĂU, ALEXANDROVSCAIA ULIȚA. PASAJ

Se află de vânzare tot felul de cărți românești tipărite cu litere latine, precum:

Gramatici, Cărți de citire, Istorie, Geografie,

Aritmetici, Povestiri, Poezii, Romane, ș. a.